

GIMNAZIJOS SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS IR INTERVENCIJOS VYKDYMO TVARKOS APRAŠAS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Kretingos Jurgio Pabrėžos universitetinės gimnazijos smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos aprašas (toliau – Tvarkos aprašas) parengtas vadovaujantis Smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose rekomendacijomis, Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija, Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu, Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymu.

2. Tvarkos aprašo paskirtis – padėti gimnazijoje užtikrinti saugią, sveiką, užkertančią kelią smurto, prievartos apraiškoms aplinką, kuri yra psichologiškai, dvasiškai ir fiziškai saugi.

3. Tvarkos aprašas nustato smurto ir patyčių stebėsenos, prevencijos ir intervencijos vykdymą Kretingos Jurgio Pabrėžos universitetinėje gimnazijoje.

4. Tvarkos aprašo tikslas – siekiant ugdyti pozityvų mokinio elgesį ir sukurti draugišką ir saugią atmosferą, nustatyti, kokie turi būti daromi veiksmai individualiu, klasės, gimnazijos, šeimos lygmeniu.

5. Tvarkos aprašas remiasi šiais principais:

5.1. į smurtą ir patyčias būtina reaguoti nepriklausomai nuo jų turinio (dėl lyties, seksualinės orientacijos, negalės, religinės ar tautinės priklausomybės, išskirtinių bruožų ar kt.) ir formos;

5.2. kiekvienas gimnazijos administracijos atstovas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, pastebėjęs ar sužinojęs apie smurtą ar patyčias, turi reaguoti ir stabdyti;

5.3. veiksmy turi būti imamasi visais atvejais, nepriklausomai nuo pranešančiųjų apie smurtą ir patyčias amžiaus ir pareigų, bei nepriklausomai nuo smurtaujančių/besityčiojančiųjų ar patiriančių patyčias amžiaus ir pareigų;

5.4. kiekvienas gimnazijos bendruomenės narys turi mokėti tinkamai reaguoti smurto ir patyčių situacijoje.

6. Tvarkos apraše vartojamos sąvokos:

6.1. Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos stebėseną – smurto ir patyčių situacijos gimnazijoje stebėjimas, renkant, analizuojant faktus ir informaciją, svarbią šio reiškinio geresniam pažinimui bei valdymui, reiškinio tolimesnės raidos ir galimo poveikio prognozavimas.

6.2. Prevencija – priemonės ir būdai, kuriais siekiama užkirsti kelią socialinės rizikos veiksniams atsirasti arba jų įtakai sumažinti, stiprinti apsauginius veiksnius. Prevencija yra nuolatinis, cikliškas (ne baigtinis) procesas, apimantis esamų arba potencialiai galimų problemų identifikavimą, tinkamų priemonių joms spręsti parinkimą ir vykdymą, poveikio į(si)vertinimą ir tolesnių veiksmy planavimą.

6.3. Intervencija – gimnazijos vadovo, pavaduotojų, mokytojų, švietimo pagalbos specialistų ir kitų mokyklos darbuotojų (toliau – mokyklos darbuotojai) koordinuoti veiksmai, nukreipti į smurto ir patyčių stabdymą, taip pat – švietimo pagalbos priemonių visuma.

6.4. Smurtas – tai atviras ir sąmoningas fiziškai agresyvus elgesys kito žmogaus atžvilgiu.

6.5. Patyčios – tai psichologinę ar fizinę jėgos persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės tyčiniai, pasikartojantys veiksmai, siekiant pažeminti, įžeisti, įskaudinti ar kaip kitaip sukelti psichologinę ar fizinę žalą kitam asmeniui.

6.6. Patyčios gali būti tiesioginės (atvirai puolant ir/ar užgauliojant) ir/ar netiesioginės (skaudinant be tiesioginės agresijos):

6.6.1. žodinės patyčios: pravardžiavimas, grasinimas, ujimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.;

6.6.2. fizinės patyčios: mušimas, spardymas, spaudimas, dusinimas, užkabinėjimas, turtinė žala ir kt.;

6.6.3. socialinės patyčios: socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, gandų skleidimas ir kt.;

6.6.4. elektroninės patyčios: skaudinančių ir gąsdinančių asmeninių tekstinių žinučių ir/ar paveikslėlių siuntinėjimas, viešų gandų skleidimas, asmeninių duomenų ir komentarų skelbimas, tapatybės pasisavinimas, siekiant sugriauti gerą vardą arba santykius, pažeminti ir kt.

6.7. Smurtą ir patyčias patiriantis vaikas – mokinys, prieš kurį smurtaujama ar iš kurio yra tyčiojama.

6.8. Patyčias patiriantis suaugęs – administracijos atstovas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar techninis darbuotojas, iš kurio tyčiojama.

6.9. Skriaudėjas – vaikas ar suaugęs, inicijuojantis smurtą ir patyčias ir/ar prisidedantis prie jų.

6.10. Smurto ir patyčių stebėtojas – vaikas ar suaugęs, matantis ar žinantis apie smurtą ir patyčias.

II. SMURTO IR PATYČIŲ STEBĖSENA IR PREVENCIJA GIMNAZIJOJE

7. Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos planavimu, organizavimu ir stebėseną rūpinasi gimnazijos direktorius, Vaiko gerovės komisijos pirmininkas, V GK nariai, klasių vadovai, o jos vykdyme dalyvauja visi gimnazijos bendruomenės nariai.

8. Gimnazijos direktorius yra atsakingas už tvarkos aprašo įgyvendinimą gimnazijoje, sveiką, saugią, užkertančią kelią bet kokioms smurto apraiškoms ir žalingiems įpročiams aplinką.

9. Saugios ir palankios mokiniams aplinkos kūrimu rūpinasi gimnazijos Vaiko gerovės komisija.

10. Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos įgyvendinimą koordinuoja gimnazijos Vaiko gerovės komisijos pirmininkas, psichologas, socialinis pedagogas, kurie kasmet:

10.1. du kartus per mokslo metus inicijuoja anoniminę mokinių apklausą ir apibendrina jos rezultatus;

10.2. atlieka gimnazijoje fiksuotų pranešimų (1 priedas) apie patyčias analizę;

10.3. remiantis apklausos ir pranešimų apie patyčias analizės duomenimis, rengia pagalbos mokiniui priemonių planą;

10.4. teikia siūlymus gimnazijos direktoriui dėl smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių įgyvendinimo gimnazijoje, gimnazijos darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo smurto ir patyčių prevencijos ar intervencijos srityje ir kitais klausimais;

10.5. esant reikalui, teikia siūlymus gimnazijos direktoriui dėl gimnazijos smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos tvarkos aprašo tobulinimo;

11. Klasių vadovai kasmet išanalizuoja ir apibendrina turimus pranešimus apie patyčias, informuoja Vaiko gerovės komisijos narius, koordinuojančius vykdymo tvarką, apie prevencijos,

intervencijos taikomų priemonių rezultatus klasėje, teikia kitą svarbią informaciją, susijusią su smurtu ir patyčiomis bei rengdami klasės vadovo veiklos planą numato ne mažiau 2 klasės valandėles per mokslo metus smurto ir patyčių tema.

III. PATYČIŲ INTERVENCIJA GIMNAZIJOJE

12. Visais įtariamų ir realių smurto ir patyčių atvejais kiekvienas gimnazijos bendruomenės narys (administracijos atstovas, pedagogas ar švietimo pagalbos specialistas, kitas darbuotojas, mokinys, tėvai (globėjai, rūpintojai)) reaguodamas:

12.1. įsikiša įtarus ir/ar pastebėjus smurtą ar patyčias – nutraukia bet kokius tokį įtarimą keliančius veiksmus; esant elektroninėms patyčioms (jei turi galimybę) išsaugo įrodymus;

12.2. primena bendruomenės nariui, kuris tyčiojasi, gimnazijos nuostatas, mokinio elgesio taisykles ar vidaus darbo tvarkos taisykles;

12.3. jei mokiniui reikia pagalbos, kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis (tėvus (globėjus, rūpintojus) ar gimnazijos darbuotojus) ar institucijas (pvz., policija, greitoji pagalba);

12.4. informuoja klasės vadovą apie įtariamas ir/ar įvykusias patyčias ar smurto atvejį; elektroninių patyčių atveju pateikia išsaugotus įrodymus (jei turi).

12.5. jei informuoja tiesiogiai Vaiko gerovės komisijos pirmininką, psichologą ar socialinį pedagogą apie įtariamas ir/ar įvykusias patyčias (ar elektronines patyčias)/smurto atvejį, kartu pateikia užpildytą pranešimo apie patyčias formą (1 priedas).

13. Klasės vadovas gavęs informaciją apie įtariamas ir/ar įvykusias patyčias ar smurto atvejį:

13.1. išsiaiškina situaciją, nustato, ar tai smurto/patyčių atvejis;

13.2. organizuoja individualius pokalbius su smurto/patyčių dalyviais, informuoja tėvus (globėjus, rūpintojus), esant poreikiui kviečia juos dalyvauti pokalbiuose;

13.3. užpildo pranešimo apie patyčias formą (1 priedas); ją perduoda Vaiko gerovės komisijos pirmininkui, psichologui ar socialiniam pedagogui;

13.4. toliau stebi situaciją, bendradarbiauja su Vaiko gerovės komisijos pirmininku, psichologu ar socialiniu pedagogu ir informuoja apie pokyčius.

14. užpildytą formą priėmęs asmuo (VGK pirmininkas, psichologas ar socialinis pedagogas) formą registruoja Patyčių registracijos žurnale (žurnalas laikomas VGK pirmininko kabinete); esant sudėtingesnei situacijai, inicijuoja gimnazijos Vaiko gerovės komisijos susirinkimą.

15. Vaiko gerovės komisija įvertinusi turimą informaciją:

15.1 numato veiksmų planą (gali būti individualūs pokalbiai su skriaudėju, skriaudžiamuoju, stebėtojais, jų tėvais, klase, kt. priemonės), supažindina su jo nevykdymo pasekmėmis skriaudėją ir jo tėvus (globėjus, rūpintojus); esant poreikiui koreguoja veiksmų planą;

15.2. informuoja gimnazijos direktorių apie esamą situaciją;

15.3 vykdo plane numatytas veiklas, stebi, analizuoja, organizuoja pakartotinius Vaiko gerovės komisijos susirinkimus situacijos įvertinimui.

16. Mokiniui pasityčiojus iš administracijos atstovo, pedagogo, švietimo pagalbos specialisto ar kito darbuotojo, asmuo pastebėjęs ir/ar įtaręs patyčias turi informuoti gimnazijos direktorių.

17. Administracijos atstovui, pedagogui, švietimo pagalbos specialistui ar techniniam darbuotojui pasityčiojus iš mokinio, asmuo pastebėjęs ir/ar įtaręs patyčias turi informuoti gimnazijos direktorių, o gimnazijos direktorius informuoja Vaiko gerovės komisiją.

18. Kitiems smurto/patyčių dalyviams pagal individualius poreikius gimnazijoje teikiama švietimo pagalbos specialistų ar pedagogų pagalba.

IV. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

19. Visi dokumentai, esantys vaiko asmens byloje, ir duomenys, susiję su vaiku ir jo asmeniniu gyvenimu yra konfidencialūs ir naudojami tik tiek, kiek tai būtina atsakingiems fiziniams ar juridiniams asmenims atlikti pavestas funkcijas, užtikrinti vaiko teises ir teisėtus interesus.

20. Kiekvienų metų pabaigoje atliekama anoniminė gimnazijos bendruomenės (pasirinktina) apklausa, siekiant išsiaiškinti patyčių situaciją gimnazijoje. Duomenys apibendrinami, pristatomi bendruomenei ir atsižvelgiant į gautus rezultatus rengiamas metinis gimnazijos veiklos planas.

PRANEŠIMO APIE PATYČIAS/SMURTO ATVEJĮ FORMA

Pranešimo data _____

Bendrieji duomenys:

Kam pranešta apie patyčias:	
Kas pranešė apie patyčias:	
Kada įvyko patyčios (data, val.):	
Kur įvyko patyčios:	
Kokia patyčių forma naudota ar įtariama, kad buvo naudota:	
☐ Žodinės: pravardžiavimas, grasinimas, ujimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.;	
☐ Fizinės: mokinio/ suaugusiojo užgauliojimas veiksmais (pargriovimas, mušimas, spardymas, įspyrimas, kumštelėjimas, spaudimas, dusinimas, užkabinėjimas, spjaudymas, daiktų atiminėjimas ar gadinimas, plaukų pešiojimas ir pan.);	
☐ Socialinės: įvairūs gąsdinantys, bauginantys gestai, ignoravimas, siekiant parodyti, kad mokiny/ suaugusysis yra nepageidaujamas ar atstumiamas, gandų skleidimas;	
☐ Elektroninės: patyčios, vykstančios elektroninėje erdvėje: socialiniuose tinkluose, kitose vietose internete, naudojant mobiliuosius telefonus (nemalonių žinučių arba elektroninių laiškų rašinėjimas, skaudinantis bendravimas pokalbių kambariuose, mokinio/ suaugusiojo asmeninio gyvenimo detalių viešinimas, tapatybės pasisavinimas ir pan.).	
☐ Kiti pastebėjimai (įrašyti) _____	
Ar yra žinomas tokio elgesio pasikartojimas:	

Duomenys apie patyčių dalyvius:

Mokinio/asmens, patyrusio patyčias , vardas, pavardė, amžius, klasė:	
Mokinio(-ių)/asmens(-ų), kuris(-ie) tyčiojosi , vardas, pavardė, amžius, klasė:	
Mokinio(-ių)/ asmens(-ų), stebėjusio(-ių) patyčias , vardas, pavardė, amžius, klasė:	

Išsamesnė informacija apie įvykį:

--

Gimnazijos mokytojo ar kito darbuotojo elgesys šioje patyčių situacijoje:

--

Veiksmų po įvykio planas su: (pildo mokytojai arba pagalbos mokiniui specialistai)

Vaiku, patyrusiu patyčias:	
Vaiku, kuris tyčiojosi:	
Stebėtojais:	
Patyčių dalyvių tėvais:	
Kitais gimnazijos darbuotojais:	
Kita (įrašyti):	

_____
(Užpildžiusio asmens vardas, pavardė)_____
(Parašas)